

Vergaderjaar 2008–2009

21 501-28

Defensieraad

Nr. 49

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 maart 2009

Op 19 en 20 februari heeft te Krakow een informele bijeenkomst plaatsgevonden van de Noord-Atlantische Raad (NAR) in de samenstelling van ministers van Defensie, waarover ik u met referte heb geïnformeerd. Ik heb met mijn collegae gesproken over de operaties die de Navo uitvoert en over de voortgang van het transformatieproces. En marge van de bijeenkomst werden bijeenkomsten gehouden van de Navo – Oekraïne Commissie en de Navo – Georgië Commissie. Met deze brief informeer ik u over de resultaten.

Operaties – ISAF

Tijdens de ministeriële werd een besloten sessie gehouden over Navo-operaties, gevolgd door een sessie met de niet-Navo lidstaten die deelnemen aan ISAF. SACEUR, de speciale vertegenwoordiger van de VN, Kai Eide, en de Afghaanse minister van defensie, Wardak, gaven ieder hun visie op de stand van zaken in Afghanistan. Daaruit kwam een gemengd beeld van positieve en negatieve ontwikkelingen naar voren. Als punten van zorg werden het zwakke Afghaanse bestuur, corruptie, drugshandel en de situatie in het grensgebied met Pakistan genoemd.

De vooruitgang die de Afghaanse minister van binnenlandse zaken boekt bij het opzetten van nieuwe veiligheidsstructuren en de afname van de papaver productie met 20–30% werden als positief gekenschetst. Positief was ook de vooruitgang die de Afghaanse minister van landbouw had geboekt met het creëren van een situatie van voedselveiligheid.

De analyses van SACEUR, Eide en Wardak werden gezien als een bevestiging dat ISAF met de *comprehensive approach* op de goede weg is. De noodzaak om die aanpak te laten slagen werd door alle deelnemers erkend. Eerste prioriteit daarbij was het garanderen van een ordelijk verloop van de Afghaanse verkiezingen later dit jaar. In dat verband was er waardering voor de aangekondigde Amerikaanse troepenuitbreiding en

kondigden ook andere landen aan om, al dan niet tijdelijk, extra troepen ter beschikking te zullen stellen.

Andere prioriteiten zijn de opleiding en versterking van de Afghaanse nationale politie (ANP) en het Afghaanse nationale leger (ANA). In dat verband werd nogmaals om bijdragen aan het ANA trust fonds gevraagd en gepleit voor beschikbaarstelling van *Operational Liaison and Mentoring Teams* (OMLT's).

Ten aanzien van de strijd tegen de drugshandel, deelde SACEUR mee dat de ISAF commandant uit de voeten kan met de huidige richtlijnen. Na een proefperiode van drie maanden zal hij rapporteren over de opgedane ervaringen. Ik heb daarbij gemeld dat Nederlandse ISAF-militairen in dit verband te allen tijde zullen optreden in overeenstemming met het op de Nederlandse militairen toepasselijke internationale recht, waaronder het beginsel van onderscheid tussen militaire doelen en civiele objecten uit het humanitair oorlogsrecht. Indien Nederlandse deelname aan operaties aan de orde is, wordt altijd aan deze juridische randvoorwaarden getoetst.

De zorg over de situatie aan beide zijden van de Afghaans-Pakistaanse grens werd breed gedeeld. In dat verband werd gepleit voor een integrale en regionale aanpak van de problematiek. Versterking van de Afghaanse grenspolitie werd gesignaleerd als één van de prioriteiten om de veiligheid in het grensgebied te verhogen.

De behoefte om de operatie in Afghanistan rond de Navo Top in Straatsburg in zo breed mogelijk verband te bespreken bleek groot.

Operaties – KFOR

Alle landen waren het er over eens dat de veiligheid in Kosovo met de ontplooiing van EULEX is verbeterd. KFOR hoeft daardoor bij eventueel oploeiend geweld niet meer als eerste te reageren en kan zich meer gaan toeleggen op het ondersteunen van de *Kosovo Security Force* (KSF). Er was brede waardering voor de materiële en financiële bijdragen van diverse lidstaten aan de opbouw van de KSF.

Operaties – Piraterij

Inzet van de *Standing Nato Maritime Group 1* (SNMG1) voor de bestrijding van piraterij in de wateren nabij Somalië beschouwden de Navo-lidstaten landen als een welkome aanvulling op de EU-activiteiten van operatie Atalanta. De lidstaten waren het er over eens dat de Navo ook op de langere termijn een taak heeft op dit gebied, in het bijzonder als het gaat om capaciteitsopbouw. Ik heb er op gewezen dat het toezien op de veiligheid in internationale wateren ook een verantwoordelijkheid is van de VN, maar zo lang deze organisatie niet over de middelen beschikt om veiligheid af te dwingen kan daarvoor een beroep worden gedaan op de EU en de Navo. Beide organisaties moeten daarbij zoveel mogelijk samenwerken en streven naar complementariteit.

Transformatie

De discussie over transformatie richtte zich op drie onderwerpen, namelijk de NRF, de reorganisatie van de Navo-commandostructuur en de hervorming van het Navo-hoofdkwartier in Brussel. Er bleek op hoofdlijnen overeenstemming te bestaan over de transformatie-agenda van de Navo, waarbij onder invloed van de economische omstandigheden door de lidstaten steeds meer nadruk wordt gelegd op het financiële aspect. De financiële crisis heeft niet alleen gevolgen voor nieuwe investeringen,

maar ook voor lopende verplichtingen (NRF, commandostructuur en Navo-hoofdkwartier). Een voor Nederland gunstige ontwikkeling is dat de financieel-economische zorgen de bondgenoten dichter bij elkaar lijken te brengen op het gebied van *common funding*.

De aangekondigde «verklaring inzake bondgenootschappelijke veiligheid» die ter gelegenheid van de Navo-top in april zal worden uitgegeven, is niet besproken omdat daarvan nog geen concept beschikbaar was. Bespreking van dit onderwerp werd derhalve overgelaten aan de Navo-ministers van Buitenlandse Zaken die op 5 maart bijeen kwamen.

Transformatie – NRF

In opdracht van de Navo-raad in Boedapest had SACEUR voorstellen ontwikkeld voor hervorming van de *Nato Response Force* (NRF). Zijn voorstellen richten zich op realistischere, minder strak omschreven bijdragen van de landen, op basis van vrijwilligheid en met een minder strak omschreven mandaat. In Krakow heeft SACEUR richtlijnen gekregen om zijn voorstellen nader uit te werken. Hij dient daarbij met name aandacht te besteden aan een generiek omschreven scala mogelijke missies (missieset), waarvoor de NRF kan worden ingezet. In dat kader zal hij bezien in hoeverre een deel van de NRF kan worden vormgegeven als *standing force*. Daarnaast zal binnen de NAVO worden bezien in hoeverre het mogelijk is om voor de invulling van het roterende deel van de NRF richtbijdragen per land af te spreken. Tenslotte zal worden bekeken of de criteria voor gezamenlijke financiering (*common funding*) van bepaalde aspecten van de NRF kunnen worden verruimd. Besluitvorming over de toekomst van de NRF dient te geschieden tijdens de Defensie ministeriële van juni 2009.

Transformatie – reorganisatie Navo-commandostructuur

De discussie over de Navo-commandostructuur was kort voor de ministeriële bijeenkomst in Krakow nog niet afgerond, mede omdat Nederland vasthield aan een afspraak over een nieuwe kritische beoordeling van de exploitatiekosten van de hoofdkwartieren. Op de dag voor de bijeenkomst in Krakow werd daarover een compromis bereikt. Dit compromis houdt in dat de commandostructuur kleiner en mobieler kan worden, terwijl de kosten worden beperkt door nader onderzoek te doen naar de materieel-behoefte van de mobiele stafelementen en daarover separaat besluiten te nemen. Tevens zal op aandringen van Nederland een analyse plaatsvinden van de exploitatiekosten van de diverse hoofdkwartieren. Ik hoop dat op grond van de uitkomsten daarvan een reductie van het *aantal* hoofdkwartieren alsnog bespreekbaar wordt.

Die hoop wordt gesterkt door de interventies van diverse collega's in Krakow die hun waardering uitspraken voor het bereikte compromis en mijn opvatting deelden dat kostenbesparingen steeds urgenter worden in het licht van de zich verdiepende financiële crisis.

Transformatie – hervorming van het Navo hoofdkwartier

De voorstellen van de Secretaris-generaal om werkmethodes in het Hoofdkwartier van de Navo te hervormen werden overwegend positief ontvangen. Coördinatie tussen staven, vergroting van de uitvoerende bevoegdheden voor de (volgende) Secretaris-generaal, en uitdunning van de comitéstructuur lijken algemeen aanvaardbaar. Enkele bondgenoten plaatsten daarbij de kanttekening te willen vasthouden aan consensus-besluitvorming op alle niveaus. Van verschillende zijden werd de voorkeur uitgesproken voor het vasthouden aan onafhankelijk advies van het Mili-

tair Comité. Tenslotte zouden sommige bondgenoten graag zien dat er een gelijkmatiger verdeling van hoge posten zou plaatsvinden en dat deze bovendien op roulatiebasis worden gevuld.

De Secretaris-generaal constateerde brede steun voor zijn voorstellen en maakte nog eens duidelijk dat daardoor consensus of rol van het MC niet zouden worden aangetast. Hij zou dit onderwerp agenderen voor de BZ-Ministeriële van 5-6 maart, opdat de Top van Straatsburg ter zake besluiten kan nemen.

Navo – Oekraïne en Navo – Georgië Commissies

In de Navo – Oekraïne en Navo – Georgië commissies gaven de Georgische en Oekraïense ministers van Defensie een toelichting op de situatie in hun land. Duidelijk werd dat de financiële crisis beide landen relatief hard raakt met gevolgen voor de hervormingen op defensiegebied. In de Oekraïne speelt bovendien de gascrisis met Rusland een rol. De Oekraïense bijdrage aan Navo-missies moet mede daardoor worden beperkt, maar dat geldt niet voor ISAF. Ten aanzien van de defensiehervormingen pleitten de Navo-partners voor realistische doelstellingen en een helder tijdpad. Ook werd gewezen op het belang van het vergroten van het draagvlak voor de Navo in de Oekraïense samenleving.

Georgië meldde zich het komende jaar vooral op een kwalitatieve verbetering te zullen richten. Doelstelling daarbij is met name het realiseren van een snellere inzetbaarheid van troepen.

De minister van Defensie,
E. van Middelkoop